

JOOP VAN BAALLEN EN YVONNE VLAANDEREN

5.

SAMEN1SCHOOOL BRENGT RUST EN VEILIGHEID IN DE SCHOOL

Samen1school is een brede aanpak die leidt tot een veilig en positief sociaalpedagogisch klimaat in de school. De aanpak is ontwikkeld op basisschool De Springplank in Huizen (RKO Huizen). We praten met de ontwikkelaars Yvonne Vlaanderen, gedragsdeskundige, personeelsfunctionaris en leerkrachtcoach van RKO Huizen en Joop van Baalen, teamleider bovenbouw op De Springplank en bovenschools ict-functionaris. “De inspectie gaf ons een maximale score voor veiligheid.”

‘We geven elkaar altijd een nieuwe kans’, ‘Op de gang zijn we stil’ en ‘We gebruiken nette taal, ook als we boos zijn’. Drie voorbeelden van de vrolijk geïllustreerde ‘gedragsbordjes’ die je overal in de school ziet hangen. Ze horen bij de aanpak Samen1school, die er van uitgaat dat goed gedrag is aan te leren. Niet alleen door heel duidelijk te zijn over het gewenste gedrag, maar ook door goed gedrag te belonen en te vieren.

ALLESOMVATTENDE AANPAK

Het team van De Springplank had een aantal jaren geleden te maken met kinderen met een zeer complexe gedragsproblematiek, en – als gevolg daarvan – met leerkrachten die langdurig uitvielen vanwege een burn out. Voor leerkrachtcoach en personeelsfunctionaris Vlaanderen was dit de aanleiding om een aanpak te ontwikkelen die dit soort escalaties moet voorkomen. “Nadat

we de actuele problemen hadden opgelost, hebben we ons gebogen over de vraag hoe we het sociaalpedagogisch klimaat en de sociale veiligheid structureel kunnen verbeteren.”

Dat resulteerde eind 2014 in de aanpak Samen1school, een brede, goed onderbouwde preventieve en curatieve aanpak die in grote lijn antwoorden geeft op de volgende vragen: welk gedrag verwachten we? Hoe bevorderen we dat gedrag? En wat doen we als kinderen ongewenst of grensoverschrijdend gedrag laten zien? “Met Samen1school creëer je rust en een veilig klimaat in de school”, zegt Vlaanderen. “Dat is heel basaal, omdat veiligheid voorwaardelijk is voor goed onderwijs en voor een optimale ontwikkeling van kinderen.”

PIJLERS VAN SAMEN1SCHOOOL

1. Goed gedrag groeit
2. Belonen en vieren
3. Voorspelbaar begrenzen
4. Signaleren/monitoren

CONSEQUENTIELADDER

‘Duidelijkheid’ is een woord dat veel valt als de ontwikkelaars over de aanpak vertellen. Zo geeft Samen1school duidelijkheid over het verwachte gedrag, maar ook over de stappen die worden genomen als een leerling ongewenst

gedrag vertoont. De gevolgen daarvan zijn altijd tweeledig, vertelt Vlaanderen. “We laten kinderen niet alleen consequenties ervaren van ongewenst gedrag, maar we geven hen ook ondersteuning om tot ander gedrag te komen.”

Een instrument dat leerkrachten daarvoor handvatten biedt, is de zogenoemde ‘consequentieladder’. Op deze ladder staan grensoverschrijdende gedragingen van licht (bijvoorbeeld ‘eerste keer plagen’) tot zwaar (bijvoorbeeld ‘derde keer pestgedrag’) en is steeds vermeld wat de leerkracht in het betreffende geval doet. “Het is een gelaagde structuur, waarin steeds wordt opgeschaald”, vertelt Van Baalen. “Zo is bijvoorbeeld aangegeven wanneer je de ib’er inschakelt, wanneer je de teamleider inschakelt, en wanneer het samenwerkingsverband in beeld komt. Want deze aanpak overschrijdt de grenzen van de school. De ouders en de externe partners zijn er nauw bij betrokken.”

TRANSPARANT EN VOORSPELBAAR

Een ander essentieel instrument, dat nauw samenhangt met de consequentieladder, is het registratiesysteem dat Van Baalen heeft ontwikkeld. In dit systeem worden alle stappen geregistreerd, te beginnen met de melding van de leerkracht die ongewenst gedrag bij een leerling ziet. Van Baalen: “De melding gaat

naar de duo-leerkracht, de ib’er, de directeur en naar de zogenoemde coördinatoren ‘Positief gedrag’. Dat zijn collega’s die een speciale rol vervullen in Samen1school. Zij volgen het proces nauwkeurig, waarborgen dat het volgens de afspraken verloopt en bewaken zodoende de rechten van leerling en leerkracht.”

De consequentieladder en de registratie maken het proces transparant en voorspelbaar voor leerlingen, ouders en collega’s. “Het is altijd duidelijk wie er verantwoordelijk is voor het proces en welke stappen er worden genomen”, zegt Van Baalen. “Die transparantie leidt er ook toe dat mensen elkaar gemakkelijker ondersteunen: ik zag dat je een melding hebt gedaan; kan ik iets doen?”

PESTBELEID INTEGRaal ONDERDEEL

De resultaten mogen er zijn. Grensoverschrijdend gedrag en incidenten zijn afgenomen en er is rust gekomen in de school. Ook worden problemen eerder gesignaleerd, vertelt Vlaanderen. “Doordat we zo zorgvuldig monitoren, signaleren we al heel vroeg als een kind extra zorg nodig heeft of op deze school niet op z’n plek zit. Dat is belangrijk, want je ziet vaak dat scholen veel te lang doormodderen, waardoor de problematiek verergert.”

Ook de inspectie is enthousiast over de aanpak, vertelt Vlaanderen. “We kregen een maximale

score op veiligheid, en we hoeven geen apart anti-pestprogramma in te voeren. Daar zijn we blij mee, want in onze visie kun je pesten het beste bestrijden met een allesomvattende, brede aanpak. Het pestbeleid is een integraal onderdeel van Samen1school.”

Ook in het team werpt de aanpak vruchten af. Leerkrachten worden steeds vaardiger in het bevorderen van goed gedrag en in het omgaan met ongewenst gedrag van leerlingen, iets dat je niet alleen terugziet in het schoolklimaat, maar ook in het ziekteverzuim van het personeel. Dat is afgenomen van ruim 11,5% in 2012/2013 tot ruim 6,5% in 2015/2016. “En het daalt verder”, weet Vlaanderen. “Op dit moment ligt het ziekteverzuim onder de 5%. Leerkrachten voelen zich echt gesteund en de aanpak biedt hen veel houvast.”

SCHOOLEIGEN

Inmiddels zijn er meer scholen die Samen1school met begeleiding van Vlaanderen en Van Baalen hebben ingevoerd. “We reiken de methodieken, de instrumenten en de structuur aan, maar de school bepaalt natuurlijk zelf hoe ze de aanpak invulling geeft”, vertelt Van Baalen. “Want welke gedragsregels je bijvoorbeeld formuleert en hoe je de consequentieladder invult, is afhankelijk van de visie en van de schoolcultuur. We begeleiden het team ongeveer een half jaar intensief bij de invoering. Daarna houden we nog een tijd een vinger aan de

pols en verzorgen we bijvoorbeeld coaching en intervisie van de ib’er en de coördinatoren Positief Gedrag. Een belangrijke voorwaarde is dat het team hier zelf voor kiest, want als je dit van bovenaf oplegt, dan werkt het zeker niet.”

TIPS

- Zet ieder jaar weer, vanaf dag één, in op het aanleren en belonen van goed gedrag.
- Gebruik de talenten van kind en ouders om tot ander gedrag te komen.
- Signaleer tijdig, betrek vroegtijdig zorg en streef naar één kind één plan.

MEER INFORMATIE

Yvonne Vlaanderen

Joop van Baalen

info@samenschool.nl